

Mýto krátké shrnutí problematiky výběru mýta po roce 2016.

Aktuální stav je takový, že MD ve svém posledním dokumentu z 8.2.2016, který má být vládou projednán 29.2.2016 navrhuje **prodloužit smlouvu se stávajícím poskytovatelem výběru mýta, firmou Kapsch, na 3 roky**. A to z toho důvodu, že nebylo schopno se za téměř rok jednání dohodnout se stávajícím poskytovatelem na „součinnosti při přípravě nové soutěže“.

Také v tomtož dokumentu konstatuje, že na **přípravu otevřené soutěže a výběr nového poskytovatele výběru mýta bude potřebovat minimálně 47 měsíců**, což znamená, že nový výběrčí mýta by byl vybrán a zajišťoval by výběr mýta až po roce 2020.

Nadále MD uvádí, že dodržení oněch 47 měsíců je **podmíněno nemožností měnit legislativu a tudíž jakkoli měnit koncepci výběru mýta včetně rozsahu zpoplatnění (mimo státem vlastněné komunikace)**. Vláda a celá republika je tak ze strany MD stavěna do pozice statistů, kteří nemají mít možnost jakkoli ovlivnit koncepci výběru mýta a to pod rouškou časové tísně, kterou však vyvolalo MD svým přístupem (primárně onen člověk-Václav Krumphanzl, který má problematiku mýta a jeho koncepci posledních 8 let na MD ve své gesci a sám se o jakýkoli posun nezasloužil, naopak celou dobu svou činností směřuje k obhajobě pokračování stávajícího provozovatele).

Krátké shrnutí vývoje za období stávající koaliční vlády:

Při nástupu ministra Prachaře byl **na MD zpracovaný analytický dokument z doby ministra Dobeše, který v roce 2012 analyzoval všechny v té době možné varianty dalšího vývoje**. Bohužel s tímto dokumentem nebylo nadále pracováno. Ministr Prachař přesvědčen o své „genialitě“ (opakovaně na nabídky pomoci ze stran odborníků reagoval, že o mýtě ví jako bývalý majitel logistické firmy nejvíce a tudíž žádnou pomoc nepotřebuje). **Po několika slepých vývojových úvahových uličkách dospěl ministr Prachař alespoň k vypsání otevřené soutěže na projektového manažera**, která byla připravena již za období ministra Žáka. Tato soutěž však byla vypsána velmi „nešikovně“, jelikož její výherce měl mít za úkol nejen připravit a administrovat soutěž na nového poskytovatele výběru mýta, ale měl mít také za úkol vytvořit koncepci, na jejím základě bude soutěž vypsána. Standardně by si koncepci mělo MD připravit samo za účasti významných odborníků a akademické sféry a následně by měla odborná firma samotnou soutěž přichystat a zajistit její administraci. **Toto nesmyslné spojení však vedlo samozřejmě k tomu, že do soutěže se přihlásila rozmanitá konsorcia, kde nejedno z nich bylo pouze bílým koněm, který měl zařídit zpracování těch „správných“ závěrů analýzy ke koncepci mýta po roce 2016**. Proto se také nabídkové ceny pohybovaly v soutěži s předpokládanou cenou 100 mil. Kč mezi 23 a 76 mil. Kč. I z tohoto bylo patrné, že tato soutěž nemohla nikdy dobře dopadnout, což nechtělo MD nikdy slyšet a veškeré připomínky ignorovalo. Navíc se ministr Prachař v průběhu výběrového řízení dopustil ovlivňování členů výběrové komise přes SMS zprávy. Obecně se také vědělo o preferenci stávajícího provozovatele ze strany ministra Prachaře.

V roce 2014 byla ještě stále reálná šance zajistit výběr mýta po roce 2016 v rámci otevřeného výběrového řízení. Pro představu uvádím srovnání harmonogramu přípravy soutěže pro výběr mýta před 10 lety a dnes:

- 19.4.2004 - Vláda schvaluje záměr výkonového zpoplatnění
- 12.1.2005 - Vládě byl předložen návrh "jak na to" a ta tento návrh schvaluje
- 2.2.2005 - Vláda zakládá Řídící výbor, který má připravit tendr
- 15.6.2005 - Vláda schvaluje základní parametry tendru
- 11.7.2005 - MD vyhlašuje veřejné výběrové řízení
- 1.1.2007 - začíná se vybírat mýto

Jak to vypadá dnes?

- 4.12.2013 - Vláda přijímá usnesení obsahující úkol MD předložit koncepci zadávacího řízení do 30.6.2014, připravit soutěž na Projektového manažera a neprodleně zavést EETS
- 29.1.2014 - ministrem se stává Antonín Prachař
- 8.6. 2014 vyhlašuje problémovou soutěž na Projektového manažera a jinak nic
- 4.12.2014 – ministrem se stává Dan Ťok a ihned ruší soutěž na Projektového manažera. Zároveň sebevědomě prohlašuje, že tendr na nové mýto stihne vypsát včas (6.12.2014 v MF Dnes)
- 8.2.2016- dodnes nebyla navzdory několika usnesením vlády ukládajících MD tento úkol zajištěna jakákoli činnost na přípravě otevřeného výběrového řízení bez preference technologie. Naopak MD argumentuje nutností prodloužení stávající smlouvy

Pokud bychom považovaly usnesení vlády ze 4.12.2013 za zahájení procesu přípravy výběru mýta po roce 2016, pak se započalo s několikaměsíčním předstihem oproti roku 2004, kdy se mýtný systém připravoval na zelené louce bez jakýchkoli zkušeností.

Rozpor mezi dosavadními vyjádřeními a postupem MD a aktuálním stavem a dokumenty předkládanými MD. MD od počátku roku 2014 tvrdí, **že zajištění výběru mýta po roce 2016 není žádný problém (ministr Prachař i ministr Ťok)**. Dokonce bylo ze strany obou ministrů tvrzeno, že si je stát schopen provoz celého systému zajistit sám (to byla teze MD co celý rok 2014). Po roce tuto tezi MD v dokumentu plně popírá jako nereálnou s ohledem na materiální a personální nevybavenost. Důsledkem tohoto postupu tak byla jen ztráta více než roku.

Aktuální stav je uveden na začátku textu.

Po svém nástupu ministr Ťok (prosinec 2014):

- Konstatuje, že „mýto není zdaleka takový problém, jak se o něm říká“ a uvádí, že není problém zajistit výběr mýta po 1.1.2017,
- Ruší soutěž vypsanou jeho předchůdcem na projektového manažera, což mu vzhledem k výše popsaným skutečnostem o špatném nastavení soutěže není možno úplně vyčítat. Místo toho, aby však vypsál soutěž novou, nechá se slyšet, že „stát žádného poradce nepotřebuje a vše si zvládne připravit vlastními silami na MD“,

- Po několika neúspěšných pokusech o složení projektového týmu na MD (bylo jich od počátku roku 2014 asi 5) nakonec v říjnu 2015 dává zakázku formou JŘBU, čili formou oslovením jediného uchazeče společnosti Deloitte (ta byla nejen součástí nejdražšího konsorcia v soutěži vypsané ministrem Prachařem, navíc Deloitte byl jako technicko- organizační poradce na straně státu i v roce 2005, kdy ministr Ťok tvrdí byly všechny stávající problémy způsobeny a navíc společnost Deloitte provádí v té době forenzní audit na období působení ministra Ťoka ve stavební společnosti Skanska),
- UHOS svým rozhodnutím v lednu 2016 ministerstvu zakáže tuto smlouvu využívat pro její neplatnost, momentálně se čeká na potvrzení tohoto rozhodnutí Rozkladovou komisí UHOSU
- Podstatné však je, že MD nebylo schopno za celou dobu předložit vládě objektivní dokument k problematice mýta a především tuto problematiku jakkoli reálně řešit,
- Na nátlak vlády předkládá MD konečně do vlády (26.10.2015) harmonogram činností, které mají zajistit kontinuitu výběru mýta po 1.1.2017. Z důvodu nedostatku času na otevřenou technologicky neutrální soutěž vláda souhlasí se soutěží na provoz stávajícího systému pro stávající rozsah na dobu tří let od 1.1.2017 a následně dává MD úkol zajistit veškeré činnosti pro přípravu a realizaci technologicky neutrální otevřené soutěže k zajištění provozovatele mýtného systému po roce 2019.
- Už v lednu 2016 však MD v rámci své pravidelné informace konstatuje, že není schopno v říjnu jím navržený a vládou schválený harmonogram naplnovat a přichází se zcela pozměněným konceptem prodloužení smlouvy se stávajícím provozovatelem a realizací velké soutěže v délce 63 měsíců (více viz první odstavec)
- **Za celou dobu nebyly učiněny na MD jakékoli přípravy vládou požadovaného otevřeného výběrového řízení bez preference technologie. To její reálnou realizaci odsunuje až k roku 2020 a dále.**

V současné době je jasné, že otevřenou soutěží není možno zajistit výběr mýta po 1.1.2017. Ministerstvem navržený postup prodloužení smlouvy se stávajícím provozovatelem bude velmi složité obhájit, jelikož pro něj dle mého názoru neexistuje zákonná možnost. MD sice argumentuje, ne časovou tísni, protože si ji samo způsobilo, ale technologickou jedinečností. Tato argumentace je však čistě účelová a stěžejí může obstát i v souvislosti s veřejně deklarovanými nabídkami od dalších společností zajišťujících výběr mýta v jiných evropských zemích.

Nemá smysl zde podrobně rozebírat ministrové argumenty, ve kterých spatřuje svůj neúspěch, tak jen ve zkratce:

- **Špatně uzavřená smlouva v roce 2005 a nevýhodné dodatky**- ano některé dodatky, především ten z roku 2007 není pro stát výhodný a smlouva nijak detailně neřešila způsob přechodu systému na nového provozovatele- tzv. součinnost, ale o těchto problémech se vědělo po celou dobu a vědělo se, že se musí řešit (sám náměstek Kopřiva, který má problematiku mýta ve své gesci je jedním z mála, kteří četli smlouvu s Kapschem a byl u ní s přestávkami od samého začátku)

- **Tajné dodatky, on je první, kdo reálně informuje o stavu věci-** žádné tajné dodatky neexistují. I problematický dodatek z roku 2007 visí mnoho let na stránkách MD.
- **Nikdo z jeho předchůdců nic v problematice nečinil-** není opět pravda, existuje koncepční dokument ministra Dobeše a každý z jeho předchůdců nějakou stopu v problematice mýta zanechal. Bohužel, ministři dopravy se v uplynulých letech měnili příliš rychle, aby některý z nich byl schopen tuto tematiku uchopit koncepčněji a někam ji dotáhnout

Jen pro doplnění- v rámci výkonového zpoplatnění se v ČR vybírá kolem 800 mil. Kč měsíčně. O tyto finanční prostředky stát přijde, pokud mýto nebude po 1.1.2017 vybírat. Nahradit roční výpadek přibližně 10 mld. Kč ve státním rozpočtu respektive rozpočtu SFDI nebude v silách MF.

Ze strany ČSSD a KDU- ČSL byly od začátku veškeré dokumenty předkládané MD připomínkovány v následujícím duchu (níže konkrétně připomínky v rámci MPŘ k materiálu **Koncepce přípravy systému mýta po roce 2016** 15.3.2015 a obdobně zněly připomínky ke všem následujícím dokumentům z dílny MD):

- MD musí předložit koncepci výběru mýta po roce 2016 jakožto **analytický dokument** včetně rozsahu zpoplatnění, a po jejím sválení Řídícím výborem a vládou a na jejím základě zpracovat zadávací dokumentaci pro výběrové řízení postavené na respektování, že se bude jednat o:
 - **Otevřené výběrové řízení**
 - **Bez preference technologie**
 - **S vypořádáním se (ne nutně povinností) využít infrastrukturu v majetku státu**
 - **S možností rozšíření rozsahu zpoplatněné sítě v průběhu zakázky**

Návrhy na doprovodná usnesení vlády:

- **Vláda vyjadřuje zásadní nespokojení** nad opakovaným neplněním úkolů plynoucích z usnesení vlády č. 282/2015 a následně z usnesení vlády 693/2015, které ministru dopravy uložilo mimo jiné:
 - (v usnesení vlády č. 282/2015 ze dne 15.4.2015) bezodkladně zahájit přípravu Systému elektronického mýta po roce 2016 podle Konceptu, a to ve formě technologicky neutrálního zadávacího řízení na dodavatele Systému elektronického mýta
 - (v usnesení vlády 693/2015 ze dne 26.8.2015) vykonat neprodleně všechny nezbytné úkony tak, aby zadávací řízení pro uzavření smlouvy na provoz stávajícího Systému elektronického mýta na dobu tří let bylo zahájeno v co možná nejkratší době,
 - zahájit bez zbytečného odkladu práce na zadávacím řízení pro výběr projektového manažera pro mýto, jenž zpracuje mimo jiné koncepci zpoplatnění pro období po skončení účinnosti smlouvy uvedené v bodě 1 tohoto usnesení,
 - zahájit neprodleně po schválení koncepce uvedené v předchozím případě technologicky neutrálního zadávacího řízení na uzavření smlouvy pro dodávku a provoz mýtného systému pro období po skončení účinnosti smlouvy na přechodné tříleté období
- **Vláda bere předložený materiál na vědomí** a konstatuje, že tak činí z důvodu ministerstvem dopravy předložené změny koncepce pro zajištění výběru mýta po 1.1.2017 schválené vládou usnesením 693/2015 ze dne 26.8.2015, která je zapříčiněna včasným nenaplněním uložených úkolů ministerstvu dopravy. Tímto postupem chce vláda umožnit MD minimalizovat škody, které by státu mohly vzniknout z důvodu nevýběru mýta po 1.1.2017
- **Vláda ukládá** ministru dopravy do 31.3.2016 předložit vládě pro informaci detailní rozbor právního rámce navrhovaného postupu včetně popisu jednotlivých kroků a jejich časové náročnosti nezbytných pro realizaci navrženého postupu tak, aby bylo zřejmé, že navržený postup je zákonný a do 31.12.2016 realizovatelný.

Přehled problematických okruhů:

- **Zákonnost navrženého postupu formou JŘBÚ na prodloužení stávající smlouvy**
 - Je nutno doložit, nejlépe stanoviskem renomované právní kanceláře, že je tento postup vůbec možný (sám náměstek Kopřiva při koaličním jednání na tuto připomínku reagoval, že mu takovéto stanovisko nikdo nenapíše)
 - Také je nutno ze strany MD předložit jasnou časovou posloupnost postupu JŘBÚ, aby bylo zřejmé, že se dá do konce roku 2016 stihnout
 - Pokud by platil argument, že zde existuje nějaká nepřekonatelná technologická jedinečnost stávajícího poskytovatele, pak by musel platit tento argument i pro další tendr. Znamenalo by to, že systém je nepředatelný a pak nedávalo jakékoli „kupování si času“ smysl.
 - Pokud zde však existuje situace, která byla řešitelná (všichni obeznámení s problematikou výběru mýta věděli, že zde existují určité problémy se zajištěním součinnosti ze strany stávajícího provozovatele), pak měl stát konat tak, aby tyto problémy vyřešil v dostatečném časovém předstihu, jinak se do časové tísně dostal sám, a to není zákonným důvodem pro JŘBÚ.

- **Absence návrhu krizové varianty**
 - MD dostalo stát do situace, kdy reálně hrozí nevyběr mýta po 1.1.2017
 - MD tvrdí, že jedinou alternativou k JŘBÚ se stávajícím poskytovatelem je nevyběr mýta.
 - MD nepřipravilo ani v tomto ani v žádném z předchozích dokumentů návrh krizového řešení, které by minimalizovalo dopad v případě nezajištění kontinuity výběru mýta po 1.1.2017

- **Návaznost na přechodné období**
 - Existuje zásadní pochybnost o schopnosti MD potažmo státu zajistit návaznost výběru mýta zajištěné v OVŘ na tříleté JŘBÚ se stávajícím poskytovatelem. Stávající harmonogram navazuje bezprostředně bez jakékoli časové rezervy.
 - Vedle časového problému zde nadále zůstává problematika zajištění součinnosti se stávajícím poskytovatelem. Pokud se tuto součinnost nepodařilo MD dohodnout během posledních 9 měsíců, jaká je záruka, že se to podaří pro potřebu OVŘ.
 - V každém případě se zdá, že se stav pro budoucí vládu nechává v téměř neřešitelné situaci.

- **Legislativní změny**
 - MD zásadně odmítá z časových důvodů jakékoli legislativní změny.
 - V zásadě tím neumožňuje diskuzi o koncepci budoucnosti mýta v ČR včetně diskuze o rozsahu zpoplatnění mimo státem vlastněné komunikace.
 - Také tímto přístupem neumožňuje odstranit problémy ve stávajícím zákoně, kterými stávající úprava trpí a bylo nutno je opravit- např. úprava kaucí či enforcementu

- **Technologicko- organizační poradce**
 - Proč MD zrušilo vypsanou soutěž?
 - Proč MD obratem nevypsalo novou soutěž, když stejně po 8 měsících vybralo T-O poradce z „ruky“?
 - Jak bude MD postupovat a garantovat dodržení harmonogramu v případě, že UHOS potvrdí v rozkladové komisi své rozhodnutí týkající se zákazu čerpaní smlouvy se společností Deloitte?

- **Naplňování harmonogram**
 - Ministr od začátku tvrdil, že mýto není zdaleka takový problém, jak se o něm tvrdí,
 - MD nedodrželo harmonogram, který samo připravilo a předložilo vládě ke schválení
 - Koaliční strany reálnost tohoto harmonogramu zpochybňovaly už tehdy, ale ministr jakoukoli pochybnost či snahu pomoci nakonec otočilo proti koaličním partnerům s tvrzením, že ho blokují v jeho práci
 - Ještě před koncem roku 2015 ministr v TV tvrdil, že vše stíhá
 - Teď háže vinu na všechny kolem sebe jen ne na MD
 - MD nikdy nepracovalo s žádnou krizovou variantou či krizovým harmonogramem. To je zásadní manažerské selhání.

- **Příprava OVŘ**
 - MD doposud v rozporu se všemi usneseními vlády neučinilo žádný pokrok v přípravě OVŘ. Ve své podstatě jsem ve stejné situaci jako před dvěma lety
 - Kdyby bylo v současné době vypsané OVŘ na což vláda ČSSD i KDU- ČSL, mohlo být lépe zdůvodnitelné i potencionální JŘBÚ se stávajícím poskytovatelem na nezbytně dlouhé období do ukončení OVŘ.
 - Je otázkou, zda už jde opravdu o absolutní neschopnost MD či záměr? Jako např. v případě tendru na SPZ?
 - V návaznosti na MPŘ v měsíci únoru 2016 a uplatněnou připomínku zveřejnilo 8.2.2016 předběžné oznámení k zakázce na technicko- organizačního poradce
 - V zásadě jde o zásadní manažerské selhání při výběru T-O poradce, řízení několika projektových týmů a podřízených na MD.